

Utrecht, 31 augustus 2002

Beste leden en sympathisanten van De Groenen,

De partij bereidt zich voor op de Statenverkiezing van maart volgend jaar. Voor die tijd houden we 14 december in Utrecht een congres waarbij de functie van partijvoorzitter verkiesbaar is. Ik stel mezelf herkiesbaar, maar alle leden kunnen zich verkiesbaar stellen. In het bijzonder ook voor het lidmaatschap van het partijbestuur. Een aantal afdelingen, zoals Overijssel, Gelderland en Zuid-Nederland heeft nog geen vertegenwoordiger in het bestuur.

De programmacommissie is ook weer van start gegaan. Zij zal het congres in december een vernieuwd partijprogramma aanbieden.

Namens het partijbestuur,

Otto ter Haar, partijvoorzitter

Verslag 28^e partijcongres De Groenen, op 15 juni 2002, te Cultureel Centrum Oog in Al, Utrecht

Aanwezigen: Aart van Acquoj, Xandra Asselbergs (t/m agendapunt 5), Reinnier van Eijk, Otto ter Haar, Jan Hartstra, Jos van Hofslot, Job Jongkind, Ben Kal, Bert Klijs, Andreas Ligtvoet, Karel Lortetje, Frank Plate, Huib Poortman, Ruud Repko, Bob de Vries, Rob Visser (vanaf agendapunt 6)

Afwezigen met kennisgeving: Marian Hulscher, Cor Loos, Peter Pot, H el ene Stafleu

1. Opening

Als congresvoorzitter van de ochtendzitting opent Otto ter Haar het congres om 10.45 u, een kwartier later dan was aangekondigd omdat gewacht is op een paar deelnemers, in het bijzonder de notulisten, die vertraging hebben opgelopen door werkzaamheden bij de spoorwegen.

2. Jaarrekening 2001

Otto dankt de kascommissie (Ruud Repko en Cor Loos) voor haar werk. Op een vraag of er nog bijzonderheden waren antwoordt Ruud dat er geen andere bijzonderheden waren dan de vreemd hoge telefoonnota van Paul Berendsen, die echter hoort bij de jaarrekening 2000. Frank Plate merkt op dat de jaarrekening 2000 pas goedgekeurd zou worden na opheldering over die telefoonnota. Otto meldt dat die opheldering, in de vorm van een specificatie, er nog niet gekomen is. Hij stelt voor af te wachten of Paul misschien nog komt en zo ja de jaarrekening 2000 eventueel later in de vergadering nog goed te keuren. Het congres gaat hiermee akkoord.

Otto merkt over de jaarrekening 2001 nog op dat we hebben ingeteerd op de reserves als gevolg van de afname van het aantal leden. Hij zegt rekening te hebben gehouden met de veranderde financiële omstandigheden in het later op de dag te behandelen beleidsplan. Volgens dat plan wordt het geld dat er is in de eerste plaats bestemd voor het uitbrengen van Gras en het houden van congressen, en voor het deelnemen aan verkiezingen.

Het congres keurt de jaarrekening 2001 met algemene stemmen goed.

3. Verslag partijbestuur

Otto doet verslag over de periode sinds het vorige congres, waarin gemeenteraads- en Tweede Kamerverkiezingen plaatsvonden. Bij de gemeenteraadsverkiezingen bestond de rol van het partijbestuur uit het subsidiëren van de campagnes van de afdelingen. Bij de Tweede Kamerverkiezingen kreeg het partijbestuur vrij veel (tegen de 100) verzoeken om inlichtingen. Het speelt hem steeds te moeten uitleggen dat en waarom De Groenen niet aan de Tweede Kamerverkiezingen meededen. Daarom vindt hij dat we een volgende keer moeten meedoen als we het geld voor de waarborgsom maar hebben, desnoods zonder verder veel aan campagne voeren te doen. Behalve het beantwoorden van alle verzoeken om inlichtingen heeft het partijbestuur ook een paar honderd verkiezingsprogramma's verstuurd aan bibliotheken, scholen en kiezers.

Voor een verhaal over de contacten met Duurzaam Nederland geeft Otto het woord aan Huib Poortman. Deze vertelt dat er begin maart overleg is geweest over een vorm van samenwerking tussen Duurzaam Nederland en De Groenen bij de Tweede Kamerverkiezingen. Een meerderheid in het bestuur van Duurzaam Nederland was tegen een gemeenschappelijke lijst met De Groenen.

Toen dat duidelijk was ontstond het idee om steun van (kiezers van) De Groenen voor de lijst van Duurzaam Nederland te krijgen door een paar leden van De Groenen hoog op die lijst te plaatsen. Het (bestuur van) De Groenen eiste toen plaats 2 op voor H el ene Stafleu. Maar daar stond ik [Huib] al kandidaat voor, en ik was met de beoogde lijsttrekker van Duurzaam Nederland al druk in de weer met de voorbereiding van de campagne. Dat maakte het moeilijk om me terug te trekken als kandidaat voor plaats 2 ten gunste van H el ene, en uiteindelijk heb ik dat niet gedaan.

Hierdoor moest het congres van Duurzaam Nederland stemmen over de kandidaten voor de hoogste plaatsen op de kandidatenlijst. H el ene verloor de stemmingen om de plaatsen 2 en 3 en trok zich terug toen de stemmen staakten bij de stemming om plaats 4. Daarmee was de samenwerking tussen Duurzaam Nederland en De Groenen van de baan.

Duurzaam Nederland heeft heel weinig succes gehad bij de verkiezingen. Dat is mede te wijten geweest aan het niet doorgaan van een belangrijk deel van de campagne van Duurzaam Nederland als gevolg van de moord op Pim Fortuijn. Die leidde tot het niet uitzenden van de tv-spotjes van Duurzaam Nederland en tot de afgelasting van een paar debatten waar Duurzaam Nederland aan mee zou doen. Duurzaam Nederland haalde niet meer dan ruim 6.000 stemmen, veel minder dus nog dan de ongeveer 10.000 voorkeursstemmen die de lijsttrekker eens gekregen had toen hij op een onverkiesbare plaats kandidaat stond voor de PvdA.

Huib verklaart tenslotte dat het hem erom gaat een samenwerking tot stand te brengen van alle 'groen' denkende mensen in Nederland die niet links zijn, onder welke vlag (De Groenen, Duurzaam Nederland of nog iets anders) dan ook.

Reinnier van Eijk: waarom was het bestuur van Duurzaam Nederland tegen een gezamenlijke lijst met De Groenen? Huib: omdat De Groenen een losers-imago heeft.

Otto, tegen Huib: ik vind het niet juist dat je bestuurslid bent zowel bij De Groenen als bij Duurzaam Nederland. Hoe denk je zelf over die situatie? Huib: Daar ga ik me op beraden. Ik twijfel aan het 'duurzaamheidsgehalte' van het (grote) allochtone deel van

Duurzaam Nederland dat zich enthousiast alleen per auto verplaatst. Ik voel me het meest thuis bij het gedachtegoed van De Groenen. Ik hoopte dat in Duurzaam Nederland te kunnen inbrengen.

Jos van Hofslot, tegen Huib; 'groen' en niet links, zijn De Groenen dat wel? Huib: Dat hoop ik. Ik ben links-liberaal, ik zou bij D66 zitten als die partij zich om het milieu bekommerde. Met 'links' bedoel ik het voorstaan van veel bemoeienis van de staat met het maatschappelijke leven. Ik denk toch dat daar in dit gezelschap weinig voorstanders van zijn.

Job Jongkind: hoe hoog is de waarborgsom voor het meedoen aan Tweede Kamerverkiezingen? Otto: € 11.250. Job: hoe heeft Duurzaam Nederland die betaald? Huib: dat hebben wij [van Duurzaam Nederland] allemaal samen betaald. Ik heb daarvoor wel even € 8.000 aan Duurzaam Nederland geleend. Ruim de helft daarvan heb ik intussen terug.

Vervolgens ontstaat er een vraag- en antwoordspel over de omstandigheden waaronder het nodig is een waarborgsom te betalen bij het indienen van een kandidatenlijst.

Ruud: Ron van Wonderen heeft de partijnaam Leefbaar Noord-Holland laten registreren, met de bedoeling om eventueel onder die naam een kandidatenlijst in te dienen voor de verkiezing van Provinciale Staten volgend jaar, maar hij [Ron] wil daarmee niet De Groenen in de wielen rijden.

Otto: legt de bepalingen in de kieswet uit over de kosten voor registratie van partijnamen en over waarborgsommen voor kandidatenlijsten. Het laten vastleggen van een partijnaam kost eenmalig een betrekkelijk laag bedrag. Bij het indienen van een kandidatenlijst moet een, vooral voor Tweede Kamerverkiezingen veel hogere, borgsom betaald worden als de partij die de lijst indient nog geen zetels heeft. De borgsom wordt terugbetaald bij het halen van driekwart van de kiesdeler.

4. Verslag gemeenteraadsverkiezingen

Xandra Asselbergs, over Amsterdam: eigenlijk had een bestuurslid [van Amsterdam Anders/De Groenen] of de campagneleider hier moeten zijn om het verhaal te doen, maar die waren allebei verhinderd.

De Groenen is in Amsterdam vertegenwoordigd in het samenwerkingsverband Amsterdam Anders/De Groenen, dat in 1998 3 zetels haalde in de gemeenteraad, en verder nog zetels in deelraden [12 zetels in 9 deelraden]. In 2001 zijn we teruggegaan naar 1 zetel in de gemeenteraad, en gingen we ook achteruit in de meeste deelraden [nu 9 zetels in 6 deelraden], maar in enkele was er juist vooruitgang, niet in zetels maar wel in percentage van de stemmen. We hebben geconstateerd dat het verschil in stemgedrag tussen het stemmen voor de gemeenteraad en het stemmen voor de deelraden is toegenomen, waarschijnlijk doordat de kiezers steeds meer proberen om 'nuttig' te stemmen.

Oorzaken van de achteruitgang:

- 1) Verlies van menskracht. De Groene Brug-beweging van Roel van Duijn leidde tot strubbelingen. Wij hadden begrip voor Roel's verlangen om als kandidaat voor GroenLinks mee te doen aan de Tweede Kamerverkiezingen, maar wilden niet en bloc met hem mee naar GroenLinks. Uiteindelijk kwam het tot een afscheiding van een aantal mensen dat met Roel mee ging naar GroenLinks,
- 2) Het ontbreken van de ondersteuning van een landelijke partijorganisatie. Bij bepaalde thema's zoals de privatisering van het Gemeentelijk Vervoer Bedrijf en het verzet tegen de Noord-Zuidlijn zijn we veel minder 'zichtbaar' geweest dan de SP.

Onze fractie was wel even groot als die van de SP, maar had niet zoals die van de SP de steun van een sterke landelijke organisatie. 3) Het wegvallen van Roel als stemmentrekker. We denken op het niveau van de gemeenteraad maar 1000 tot 1500 stemmen aan GroenLinks te hebben verloren door de overstap van Roel naar GroenLinks. Als lijstduwer op de lijst van GroenLinks haalde hij maar 600 voorkeursstemmen, maar 200 daarvan kwamen uit stadsdeel Oud-Zuid waar hij woont. Het verlies van die 200 stemmen verklaart wel het verlies van de tweede zetel in de deelraad van Oud-Zuid.

4) De eigen lijst van Saar Boerlage. Saar was uit GroenLinks gestapt omdat ze het niet eens was met de steun van GroenLinks voor de bombardementen op Afghanistan. We hebben met haar onderhandeld over een overstap van haar naar ons, maar Saar heeft uiteindelijk met een eigen lijst aan de verkiezingen meegedaan. Die kreeg 3000 stemmen, waarvan althans een deel anders naar ons was gegaan.

5) Rechtse druk, de algemene landelijke tendens van verschuiving van de voorkeur van de kiezers van linkse naar rechtse partijen. Na de gemeenteraadsverkiezingen waren we opgelucht dat Leefbaar Amsterdam maar 2 zetels had gehaald, maar na de Tweede Kamerverkiezingen zijn we toch gaan denken dat we ook aan Leefbaar Amsterdam stemmen zijn kwijtgeraakt. Wij trekken een deel van onze stemmen op ons profiel van protestpartij, maar zijn daar minder uniek in geworden, want Leefbaar Amsterdam heeft ook dat profiel.

Positief is dat Amsterdam Anders/De Groenen is gegroeid, niet in aantal betalende leden, wel in aantal mensen dat actief meedoet. Daaraan was het te danken dat we in de campagnetijd 125.000 verkiezingskranten konden verspreiden. Mensen in buurten die bij Amsterdam Anders/De Groenen betrokken zijn doen ook steeds meer op eigen initiatief. Het bestuur van Amsterdam Anders/De Groenen is een sterk gezelschap.

Frank Plate: wat gaat Roel nu doen? Huib: Michel van Hulst heeft een brief rondgestuurd met een uitnodiging voor een Groene Brug-bijeenkomst op 29 juni. Xandra: in Amsterdam is het platform 'Keer het tij' ontstaan. Het bestaat voor het grootste deel uit niet-politieke organisaties zoals NOVIB, maar Amsterdam Anders/De Groenen zit er wel in. 'Keer het tij' heeft ook een bijeenkomst op 29 juni en bereidt een manifestatie op Prinsjesdag voor. Maar Roel is weg.

Job: staat dit verslag over Amsterdam op papier? Ik krijg ook steeds post van de Groene Brug, hoewel ik me nooit daarvoor aangemeld heb.

Ruud: klopt het dat er een nieuw bestuur van Amsterdam Anders/De Groenen komt en dat leden van De Groenen daarin niet welkom zijn? Xandra: er is al een nieuw bestuur en leden van De Groenen kunnen daar nog bij, als ze maar een paar dagdelen per week tijd hebben om werkelijk iets te doen. Het bestuur bestaat nu uit voorzitter Herman Pieterse en drie jonge mensen met een activistische, niet-politieke achtergrond: Paul Bijl, Just van der Hoeven en Ingeborg de Langen. Ruud: zijn ze van plan 'De Groenen' te schrappen uit 'Amsterdam Anders/De Groenen'? Xandra: dat is niet aan de orde. We hebben ons best gedaan om bij de deelraadsverkiezingen in alle stadsdelen op te treden onder de naam Amsterdam Anders/De Groenen. Dat is niet helemaal gelukt, in een paar stadsdelen wilden de actieve leden de naam 'Amsterdam Anders' juist niet voor 'De Groenen' plakken uit vrees voor verlies van de met alleen de naam De Groenen opgebouwde naamsbekendheid.

Bert Klijs: raar dat er in de deelraden een paar mensen gekozen zijn via een lijst van De Groenen die niet eens lid zijn. Otto: Bert

Tiddens en ik zijn degenen die toestemming kunnen geven voor het plaatsen van de naam De Groenen boven een kandidatenlijst. *Bert Tiddens* heeft dat in dit geval maar gedaan, hoewel hij wist dat de kandidaten geen lid van De Groenen waren, uit 'marketing'-overwegingen, om te zorgen dus dat de naam van de partij in de publiciteit zou komen. *Bert Klijs*: toch kan dit echt niet. Een grote partij als de PvdA of de VVD zou zo iets nooit toestaan. Zeker degenen die tot deelraadslid gekozen zijn moeten alsnog lid worden. *Otto* belooft dat via *Bert Tiddens* geprobeerd zal worden dit alsnog te bewerkstelligen. *Xandra*: de mensen waar het over gaat zijn zeer sterk groen.

Otto, over **Zwolle** (omdat er niemand uit Zwolle op het congres is): vorig jaar begon de afdeling Zwolle onderhandelingen met GroenLinks over deelname aan de gemeenteraadsverkiezingen met een gezamenlijke lijst. Bij die onderhandelingen kreeg de afdeling Zwolle veel voor elkaar: de plaatsen 2, 5 en 7 op de kandidatenlijst voor leden van De Groenen, en het open houden van de mogelijkheid van een lid van De Groenen als lijsttrekker. Een gezamenlijke ledenvergadering van GroenLinks en De Groenen koos inderdaad het zittende raadslid van De Groenen, *Peter Pot*, tot lijsttrekker van de gezamenlijke lijst. Bij de verkiezingen boekte de gezamenlijke lijst flinke winst, van 3 zetels voor GroenLinks + 1 voor De Groenen naar 6 voor GroenLinks/De Groenen. Daardoor raakte GroenLinks/De Groenen betrokken bij de collegevorming, en werd *Peter* wethouder. In overeenstemming met de afspraak zitten ook twee leden van De Groenen in de fractie, namelijk *Michiel van Harten* en *Cor Loos*. Er is geen sprake van dat de Zwolse leden De Groenen in de steek gaan laten, hoewel *Peter* nu wel ook lid is van GroenLinks.

Jan Hartstra, over **Leiden**: de afdeling Leiden werkt al heel lang samen met de plaatselijke partij Leiden Weer Gezellig (LWG). Die haalde in 1986 al eens een zetel, maar viel in 1990 terug op 0 door de overmaat aan onderlinge concurrentie tussen kleine partijen. Daarom wilde LWG in 1994 wel een gezamenlijke lijst vormen met De Groenen, en die haalde toen 1 zetel. In 1998 wist LWG/De Groenen die zetel te behouden, en nu in 2002 weer.

Naast de 'gewone' campagneactiviteiten zoals affiches plakken en deelnemen aan debatten hadden we deze keer tal van bijzondere: een verkiezingsfeest, een bierviltjesactie, buttons, en zonnebloempitten + folders uitdelen op de markt. Desondanks moesten we een flink verlies van stemmen incasseren, we gingen terug van 3,9% naar 2,9%. Dat was overigens nog altijd meer dan in 1994.

De oorzaken van de achteruitgang waren bij ons:

- 1) De opkomst van de 'leefbaren'. Leefbaar Leiden deed met 3 zetels zijn intrede in de raad.
- 2) De prognoses van het Leids Dagblad die iedere keer stelden dat we geen zetel zouden halen.
- 3) Het laat op gang komen van de campagne. Alleen de laatste twee weken ging het echt goed.
- 4) De wisseling van lijsttrekker. *Jacques de Coo* is toch minder bekend dan *Margje Vlasveld*.

Otto: ik waardeer het zeer dat Leiden het zetelhoudersoverleg organiseert. *Xandra*: de uitnodigingen daarvoor moeten wel veel langer van tevoren verstuurd worden, naar de juiste adressen. *Otto*: het volgende zetelhoudersoverleg is 16 november. De uitnodigingen gaan naar de adressen die in de landelijke ledenadministratie zitten, het kan dus niet mis gaan als adreswijzigingen maar worden opgegeven.

Ben Kal, over **Haarlem**: in de herfst zag het er nog gunstig uit. Bij

de begrotingsbehandeling werden alle moties van oppositiepartijen verworpen, behalve drie van mij, waarvan er één ging over de kwestie waarover op dat moment in Haarlem de meeste opwinding was. Dat leverde de meest positieve stukjes in de krant op waar je als politicus van kunt dromen. Het leek daardoor heel onwaarschijnlijk dat we onze zetel niet zouden behouden. Tenslotte hadden we het vier jaar eerder gehaald terwijl we toen volkomen onbekend en onervaren waren.

Helaas kwam in de herfst ook aan het licht dat ik kanker heb, en dat ik een behoorlijke kans heb om daaraan in de loop van de komende jaren te overlijden; het kan overigens ook nog goed aflopen. Niet om fysieke maar om psychologische redenen heb ik toen besloten me niet herkiesbaar te stellen: ik wil tenminste nog een tijdje een normaal leven hebben waarin niet al m'n vrije tijd wordt opgeslokt door het lezen van stukken.

Ik dacht dat het ook zonder mij als lijsttrekker wel zou lukken om onze zetel te behouden. Ook degene die we nu als lijsttrekker hadden, *Fred de Jong*, geniet een zekere bekendheid in Haarlem, en ik verwachtte dat een behoorlijk aantal mensen op ons zou stemmen zonder te kijken wie er lijsttrekker is. Maar we kwamen uiteindelijk enige tientallen stemmen te kort; we moeten nog eens uitrekenen hoe veel precies.

Wat ons de kop gekost heeft is:

- 1) Toch het wegvallen van mij als lijsttrekker. Her en der schijnen kiezers zich uitgelaten te hebben in de trant van: "ik had wel op De Groenen gestemd als Ben Kal bovenaan stond, maar *Fred de Jong* ken ik niet."
- 2) Een prognose van 0 zetels in een peiling van het Haarlems Dagblad, twee dagen voor de verkiezingen.
- 3) De opkomst van de 'leefbaren'. Leefbaar Haarlem ging van 1 niet naar 3 maar zelfs naar 7 zetels. Er zijn in Haarlem naar schatting hoogstens 300 of 400 mensen die op De Groenen stemmen vanwege ons gedachtegoed. Voor de rest moeten wij het hebben van de stemmen van familie en kennissen van de kandidaten, en van proteststemmers, en die laatste worden door de 'leefbaren' nu eenmaal beter bediend dan door ons.

Omdat we er een raadszetel hadden leek het of De Groenen in Haarlem heel wat voorstellen, maar dat is nooit waar geweest. We hebben er niet meer dan ongeveer 15 leden, waarvan een stuk of zes wel eens iets doen. En eigenlijk is De Groenen in Haarlem voor het overgrote deel ik in m'n eentje.

Tenslotte toch nog iets positiefs: eind mei zijn de enigszins actieve leden bij elkaar geweest om te beslissen of we nu alle activiteiten maar staken of niet, en dat vergaderingetje heeft eensgezind besloten tot het laatste, doorgaan dus. Het voornemen is om vanaf de zijlijn commentaar te geven op de gang van zaken in Haarlem door het plaatsen van teksten op onze website, het uitgeven van persberichten en misschien zelfs het optreden als sprekers op inspraakavonden en commissievergaderingen. Hoge prioriteit heeft het werven van leden, want meer leden met capaciteiten is het voornaamste wat we nodig hebben om eventueel over vier jaar een poging te doen terug te komen in de Haarlemse gemeenteraad.

Bob de Vries: Haren heeft hetzelfde probleem als Haarlem. We hebben drie mensen waarvan er maar één op een kandidatenlijst durfde te staan. We proberen op ongeveer dezelfde wijze als Haarlem actief te blijven.

5. Verslag van EFGP-congres in Berlijn

Xandra: het eigenlijke verslag staat in Gras. In de Europese Federatie van Groene Partijen zitten alle groene partijen, of ze nu

wel of niet zetels hebben. Twee keer per jaar houdt de EFGP een congres ('council meeting'). Binnen de EFGP proberen de hele kleine groene partijen zoals De Groenen te komen tot onderlinge hulpverlening.

Het valt me op dat De Groenen in Europa heel bekend zijn, maar in Nederland niet. De grote kunst voor ons is om met de minimale middelen die we hebben onze naamsbekendheid te vergroten. Daarbij moeten we in elk geval de mogelijkheden van Internet zo veel mogelijk uitbuiten.

Naar aanleiding van deze opmerkingen van *Xandra* meldt *Otto*, als aanvulling op het verslag van het partijbestuur dat het bestuur iets gedaan heeft aan de profilering van De Groenen ten opzichte van GroenLinks door samen met de Vereniging van Juristen voor de Vrede een proces aan te spannen tegen de steun van de Nederlandse staat aan de bombardementen op Afghanistan, waar GroenLinks zijn goedkeuring aan gegeven heeft. Vroeger waren de groene partijen allemaal nogal pacifistisch ingesteld, maar tegenwoordig is er binnen de EFGP strijd over kwesties als de bombardementen op Afghanistan, omdat er nu zelfs groene ministers zijn zoals Joschka Fischer die mede verantwoordelijk zijn voor militaire acties.

Xandra: op Internet kun je gemakkelijk standpunten uitdragen. Amsterdam Anders/De Groenen doet dat ook als het over Amsterdamse aangelegenheden gaat, maar hoe moet dat als je namens De Groenen een standpunt wilt innemen over een nationale of internationale kwestie? Is er een snelle procedure, bijvoorbeeld een e-mailtje sturen naar een bepaald adres, om te weten te komen wat voor standpunt de partij ergens over heeft? *Otto*: het partijbestuur wil wel greep houden op wat er namens de partij naar buiten gebracht wordt. Ik breng standpunten naar buiten na overleg met andere bestuursleden door middel van e-mail. Daarom *moeten* bestuursleden e-mail hebben. Zelf beden ik alleen standpunten over onderwerpen waar ik verstand van heb. De programmacommissie waar we het nog over gaan hebben is nodig om te zorgen dat we op zo veel mogelijk gebieden iemand hebben die een partijstandpunt kan formuleren.

Xandra: maar wat moet je nou met alle verzoeken om standpuntbepaling of steun voor een bepaalde zaak die je als fractie per e-mail binnen krijgt? Het zijn er te veel om in alle gevallen eerst te gaan corresponderen met het bestuur of een programmacommissie om te bepalen wat een correcte reactie is. Maar we zouden ons goed kunnen profileren door steeds op de bedoelde verzoeken in te gaan.

Otto: ja, maar het profiel dat ontstaat door opeenvolgende reacties namens De Groenen moet wel consistent blijven.

Aart van Acquoj: duidelijk onderscheid maken tussen reageren als persoon, eventueel met vermelding erbij dat je lid bent van De Groenen, en reageren als organisatie.

Karel Lorteije: hadden we *Paul van Buitenen* [de 'klokkenluider' bij de Europese Unie] niet naar De Groenen toe kunnen halen?

Otto: daar heb ik geen tijd voor! Kun jij dat doen? *Karel*: nee, want ik vertrek binnenkort voorgoed naar Portugal. *Huib*: kunnen we *Bert Voskuil* niet achter ons krijgen? *Xandra*: dat hebben we in Amsterdam geprobeerd, maar het is niet gelukt. Met *Jos Brink* wel.

Otto: we kunnen van de EFGP subsidie krijgen voor een 'politiek project'. Daar moeten we dan een aanvraag voor indienen met de handtekeningen van *Otto* en *Xandra* eronder. *Xandra*: het indienen van die aanvraag is nogal een klus, want het moet om een landelijk project gaan, en de aanvraag moet in het Engels worden opgesteld en vóór 22 juli al worden ingediend. De € 500 die het kan opleveren maken het wel de moeite waard. Het budget voor

deze subsidie is er overigens ieder jaar weer.

6. Twee visies op het politieke klimaat

Ben Kal geeft een presentatie over zijn visie t.a.v. De Groenen. Zie het supplement op deze notulen.

7. Pauze

Naar aanleiding van Ben's presentatie vindt een discussie plaats over De Groenen.

- Het gevoel van ontgoocheling wordt gedeeld, maar er zijn ook successen geboekt. Dit was in combinatie met andere partijen.
- Er zijn weinig mensen geanimeerd, er zijn weinig nieuwe gezichten. De kans voor De Groenen is om bekende mensen te betrekken, bijvoorbeeld Paul van Vliet, Joep van het Hek, Wim de Bie, Jaap Dirkmaat, Herman Wijffels. We zouden een groep bekende mensen allemaal tegelijk moeten vragen lid te worden.
- Ook in andere partijen zitten mensen met het idee dat zij hun groene ideeën daar niet kwijt kunnen. In de AA/DG verkiezingskrant stond bijvoorbeeld Arnold Heertje. Veel mensen bij het CDA maar ook de Christen Unie hebben groene gedachten.
- De Groenen lijken vaak een one-issue partij, maar dat kan ook over andere partijen gezegd worden. Juist daardoor sneeuwen de groene gedachten in andere partijen onder.
- De huidige politieke situatie geeft ons kansen. Groen is niet uit, wat valt te zien aan antiglobalisten en andere brede bewegingen die een groen geluid laten horen. We moeten proberen scholieren en studenten te bereiken: juist de groepen die het langst nog in de toekomstige maatschappij moeten leven.
- Actiegroepen spreken meer aan dan politiek, maar sommige acties kunnen tegenstrijdig zijn. Met juridische acties kan eventueel nog wat bereikt worden, hoewel ze niet altijd succesvol zijn.
- Frank stelt voor dat we ons een deadline moeten stellen om deze ideeën uit te werken en te kijken of we zo uit de huidige malaise kunnen komen.

8. Voorstel bestuur voor beleid in komende periode

Het beleidsplan staat al kort toegelicht in Gras 16. *Otto*: Het bestuur zal zich de komende tijd richten op het deelnemen aan verkiezingen, omdat op die wijze de partij een mogelijkheid heeft haar standpunten naar buiten te brengen en meer media aandacht te krijgen. Deelnemen aan een verkiezing kost relatief weinig geld en passieve campagnevoering is mogelijk: de media komen op je af. De volgende Statenverkiezingen in 2003 bieden de eerste mogelijkheid voor dit plan: Noord Holland, Zuid Holland, Overijssel en Gelderland.

De vraag wordt gesteld hoe je weet of je een goede kandidaat hebt. Geschiktheid van kandidaten kan in principe door het partijbestuur vastgesteld worden.

Het nieuwe plan is geldig voor de komende twee jaar, waarna het weer herzien kan worden. Het is duidelijk een afwijking van de oude strategie: de voorkeur ligt nu weer op het gebruik van onze

eigen naam. Ook is het verstandig ons nu al met de verkiezingen van 2006 bezig te houden, aangezien het kabinet ook al eerder kan vallen.

Het nieuwe beleidsplan wordt met 13 stemmen voor 0 tegen en 2 onthoudingen ondersteund.

Aart vraagt hoe het mogelijk is dat niet-leden voor de verkiezingen de Amsterdamse deelraad namens De Groenen hebben kunnen deelnemen. Otto en Ruud leggen uit dat deze twee niet een kandidatuur van wel-leden dwars zaten en dat zij duidelijk 'groen' zijn. Ze hebben toegezegd lid te worden. Huib, Bert: stuur een acceptgirokaart.

9. Verkiezing bestuur

Helene Stafleu heeft aan Frank gevraagd haar bezwaar mede te delen dat Otto voor de komende twee jaar wederom benoemd wordt, aangezien zijn zittingsperiode nog niet is afgelopen. Uit het HR blijkt echter niet dat een bestuurslid niet eerder mag aftreden en zich vervolgens weer verkiesbaar kan stellen. Dit is hier het geval.

Otto brengt naar voren dat hij zijn kandidatuur verbindt aan het uitvoeren van het nieuwe beleidsplan en vice versa het vertrouwen wil krijgen om de komende twee jaar dit plan uit te voeren. Hij wil deze twee zaken verbinden aangezien anders zijns inziens de partij stil zal komen te staan.

Voorts licht Otto toe dat de situatie met de andere DB leden niet werkbaar is. De congresvoorzitter stelt voor deze kwestie los te koppelen van de vraag over de herverkiezing van Otto. De eerste vraag die beantwoord dient te worden is of het congres van mening is dat een herverkiezing nu kan plaatsvinden. De stemming hierover is onbeslist met 6 voor, 6 tegen en 1 onthouding, zodat over de herverkiezing niet gestemd zal worden. Otto is al afgetreden maar biedt aan dat hij als ad interim voorzitter zal aanblijven. Zijn inzet voor het beleidsplan zal minder groot zijn. Op het volgende partijbestuur zal de kwestie van het bestuur besproken worden.

Job Jongkind en Paul Berendsen worden bij acclamatie herverkozen als algemeen bestuursleden. Ook Bob de Vries wordt als opvolger van Marjan Hulscher bij acclamatie verkozen.

10. Verkiezing kascommissie

Cor Loos en Ruud Repko worden bij acclamatie gekozen voor de kascommissie.

11. Verkiezing geschillencommissie

De geschillencommissie zal bestaan uit Michiel van Harten en Ben Kal. Margje Vlasveld is plaatsvervangend lid. De verkiezing is bij acclamatie.

12. Bekendmaking samenstelling programmacommissie

De programmacommissie heeft tot taak ieder jaar het programma bij te stellen en te actualiseren. De leden staan vermeld in Gras 16. Frank Plate biedt aan de coördinatie hiervan op te nemen. Andere

partijleden met kennis van specifieke beleidsterreinen worden uitgenodigd zitting te nemen in de programmacommissie.

13. Benoeming leden congreswerkgroep voor het volgende congres

Het volgende congres vindt plaats op 14 december. De leden voor de volgende congreswerkgroep zullen zijn: Bert Klijs, Frank Plate, Huib Poortman en Andreas Ligtvoet.

14. Rondvraag

Rob stelt dat De Groenen toch duidelijk een andere kijk op de politiek hebben, omdat materiele waarden minder belangrijk worden geacht. Deze visie zouden we meer naar buiten moeten brengen zodat andere mensen hiermee hun inspiratie kunnen opdoen.

Otto meldt dat de uitvoering van het beleidsplan nu een lagere prioriteit zal krijgen en vraagt zich af wie zich hiervoor gaat inzetten.

Huib stelt voor dit punt op de bestuursvergadering van 31 augustus te behandelen.

Aart en Jan willen kijken of in Brabant resp. Leiden mensen weer enthousiast te maken zijn.

15. Sluiting

Visie op het politieke klimaat

Bijdrage van Ben Kal aan congres van 15 juni 2002

Voor ik echt van wal steek wil ik jullie even verzekeren dat ik De Groenen trouw zal blijven wat er ook gebeurt, desnoods tot een eventueel bitter einde, tenzij natuurlijk de partij inhoudelijk al te ver zou gaan afwijken van de rechte groene weg, dus van wat er nu in de beginselverklaring staat. Ik vraag jullie om dit even goed te onthouden.

Nu dan. Vroeger geloofden de meeste mensen dat de aarde plat was, en dat je van de rand kon vallen als je je te ver van huis waagde. Nu lachen we daarom. Tegenwoordig geloven bijna alle mensen dat de aarde oneindig is, en dat het dus helemaal niet mogelijk is om in enig opzicht te ver te gaan. Dit zal een van de dingen zijn waar in de toekomst om gelachen wordt, als er in de toekomst tenminste nog wezens zullen zijn die tot lachen in staat zijn.

Het vroegere misverstand had tenminste het voordeel dat het maande tot voorzichtigheid. Het heersende misverstand daarentegen nodigt uit tot de grootst mogelijke roekeloosheid, en die wordt dan ook volop aan de dag gelegd. Als je mensen er rechtstreeks naar vraagt zullen ze natuurlijk ontkennen te geloven dat de aarde oneindig is. Ze denken dat ook niet *bewust*, maar gedragen zich in alle opzichten alsof het zo is, en daarop afgaande kan niet anders dan geconstateerd worden dat het wel is wat ze *effectief* geloven. En informatie die dit geloof aan het wankelen zou kunnen brengen is niet welkom.

Vorige week stond in het Algemeen Dagblad weer eens een stukje van de hand van ene Angela Bekkers dat terugkeek op de Club

van Rome, onder de veelzeggende titel 'We willen altijd meer, meer, meer'. Bijna altijd is de boodschap die dit soort stukjes brengen dat de sombere voorspellingen van de Club van Rome niet zijn uitgekomen, dat daarmee de hele visie van die Club achterhaald is, en we ons dus niet ongerust hoeven te maken. Daarmee laten de schrijvers van zulke stukjes alleen maar zien dat ze de ware aard van het werk van de Club van Rome niet begrepen hebben. Dat geldt ook voor deze Angela Bekkers, maar interessanter is nog dat ze het streven van de mens naar meer en de weerzin tegen stagnatie aanvoert als *voldoende* reden om het wereldomspannende evenwicht waar we volgens de Club van Rome naar toe moeten als onhaalbare kaart van tafel te vegen.

Zo reageert de moderne mens dus op het nieuws dat zijn feestje te omvangrijk en uitbundig is geworden voor de omgeving waarin het moet plaatsvinden: als een verwend kind. "Eeuwigdurende groei kan niet? Kan me niet schelen, ik *wil* het en ik doe het lekker toch!"

Volkomen in overeenstemming hiermee was de populairste politicus gedurende de afgelopen verkiezingscampagnes degene die alle aandacht voor het milieu terzijde schoof omdat het maar een sta-in-de-weg is bij het geld verdienen. Eén van de dingen die we van de twee laatste nationale opinieonderzoeken te weten zijn gekomen is dat de gevoelens waar een partij als de onze het van moet hebben onder de bevolking eerder op hun retour zijn dan dat ze zich verbreiden.

Het is eerder al eens opgemerkt door Jaap Dirkmaat, onze lijsttrekker bij de vorige Kamerverkiezingen (en de beste die we ooit gehad hebben): het is idioot dat je een politieke partij moet oprichten om te strijden voor gewoon rekening houden met de wereld zoals die werkelijk in elkaar zit. Je zou denken dat er geen verschil van mening over kan zijn dat dit moet. Maar vandaag de dag leeft de grote meerderheid van de bevolking niet in de realiteit.

Zo groot is die meerderheid dat ik persoonlijk nooit de illusie heb gehad dat een partij die wel, en ten volle, in de realiteit wil staan een omvang kan bereiken waarbij er sprake is van enige voelbare invloed op de gang van zaken. Het beste dat er voor een partij als De Groenen in gezeten heeft is een status als die van de kleine christelijke partijen: stabiel en gerespecteerd politiek toevluchtoord voor een kleine minderheid van mensen met een afwijkende mening, een organisatie die ervoor zorgt dat die afwijkende mening in het openbaar bestuur tenminste nog gehoord wordt, ook al leidt dat zelden tot het nemen van besluiten die anders niet genomen zouden zijn. De status van getuigenispartij dus.

Een ander vooraanstaand oud-lid, Olaf Tulen, was tot hetzelfde inzicht gekomen. In de periode voorafgaande aan zijn opzegging van het lidmaatschap beschreef hij De Groenen herhaaldelijk als de pendant van de SGP in het groene segment van de politiek, en hij ging uiteindelijk weg omdat hij daar zo'n bezwaar tegen had. Olaf wilde zetels winnen, hij wilde echte invloed. Hij had gelijk, op zijn manier.

Wat voor Olaf een bezwaar was is voor mij juist een deugd. Ik wil juist dat er een diepgroene getuigenispartij is, dat de bestuurders die, met de beste bedoelingen overigens, onverdroten doorwerken aan de verwoesting van de wereld tenminste nog geïrriteerd worden door volksvertegenwoordigers die mijn weerzin daartegen verwoorden. Natuurlijk zou ik nog liever een diepgroene partij hebben die groot genoeg is om mede de dienst uit te maken, maar zoals gezegd, dat is gewoon in de verste verte niet in zicht. Wel,

De Groenen bestaan, nog wel, en was die partij nou maar tenminste nog zo groot als de kleine christelijke partijen!

Dat ook die mogelijkheid zo langzamerhand uit het zicht verdwenen is komt door het monopolie dat GroenLinks zich inmiddels heeft verworven in het groene segment van de politiek. Voor de groene kiezer zijn wij nauwelijks nog een optie omdat we veel en veel minder invloed te bieden hebben, en mensen die overwegen *actief te worden in de groene politiek* zien ons niet staan omdat je bij ons nog veel harder moet werken voor nog minder resultaat.

Alleen op inhoud kunnen wij mensen overhalen aan ons de voorkeur te geven boven GroenLinks, maar alleen een klein percentage politieke fijnproevers is bereid om naar het verhaal daarover te luisteren. Voor het grote publiek is het verschil te subtiel om waarneembaar te zijn. Dat komt doordat de groene ideologie bij GroenLinks nog niet zo verwaterd is. Het is voor ons heel wat moeilijker om groener te zijn dan GroenLinks, dan het voor de kleine christelijke partijen is om christelijker te zijn dan het CDA. Daarom handhaven de kleine christelijken zich en komen wij niet van de grond.

Een club van goed gemotiveerde, *bekwame* en hard werkende mensen zou nodig zijn om ondanks al deze tegenwerkende factoren De Groenen neer te zetten als een organisatie waar toekomst in zit, zodat de ware geestverwanten die er nog zijn er weer zin in krijgen zich aan te sluiten, en er een opwaartse spiraal op gang komt. Maar, beste mensen, als ik om me heen kijk moet ik zeggen: ik geloof niet meer dat die club er komt. Het aantal mensen dat zich nog echt voor De Groenen inzet is te klein geworden om op te boksen tegen de zuigkracht van GroenLinks op de groene, en van de Leefbaren en Fortuijnisten op het balorige deel van het electoraat. Wij zijn langzamerhand onder de levensvatbaarheidsgrens gezakt.

Het beste, of in ieder geval het meest rationele, wat wij kunnen doen is: De Groenen opheffen. Erkennen dat we het niet gered hebben, dat er in Nederland geen behoefte is aan een werkelijk ecologische partij. Ik heb dit ook al gezegd in een vergadering kort na de nederlaag bij de vorige Tweede Kamerverkiezingen van de toenmalige kopstukken van de partij, daar zijn denk ik wel notulen van, dus het is niet zo dat dit advies is ingegeven door teleurstelling over het jongste debacle in Haarlem. Het is alleen maar zo dat ik dit advies nu nog *dringender* geef, omdat vergeleken met vier jaar geleden de toestand in alle opzichten nog veel slechter is geworden.

Als jullie koppig door willen gaan: ik blijf met jullie. Maar ik voorzie dat we ofwel zullen afzakken naar de status van een partijtje zonder zetels dat ook nauwelijks meer aan het deelnemen aan verkiezingen denkt, een verschijnsel zoals de Vrouwenpartij, PSP'92 of de Partij voor Milieu en Recht, of dat de partij langzaam maar zeker doodbloedt tot er alleen nog maar een paar bestuurders over zijn die stilletjes tot opheffing overgaan. Vergeleken daarmee vind ik *nu* zelf stoppen, nu we nog *iets* voorstellen, een veel waardiger einde.

Een sprankje hoop op een zinnig voortbestaan van De Groenen heb ik nog wel, maar ik zal daar zeker de eerstkomende twee jaar weinig aan kunnen bijdragen.

En kom nu maar met het pek en de veren.

Ben Kal, 14 juni 2002

Symposium over Duurzaamheid en Politiek

Michiel van Harten, Ron van Wonderen, Kirsten Kuipers en ik willen een symposium organiseren over Duurzaamheid en Politiek in februari volgend jaar. We denken daarvoor aan sprekers/deelnemers die geestverwant zijn aan De Groenen maar in andere partijen of zonder partijbinding opereren. Iemand als Dick Stellingwerf van de CU, die onlangs als kamerlid gesneefd is. Of iemand als Jaap Dirkmaat, die onlangs toch voor GroenLinks heeft gekozen.

Vragen die daarbij aan de orde kunnen komen zijn: wat zijn de belemmeringen en de kansen voor groene ideeën in de huidige politieke praktijk? Hoe kan duurzame ontwikkeling weer een thema worden? Is het te integreren in het beleid van bestaande partijen en zo niet, waarom niet? Over de precieze invalshoek moeten we het nog hebben. Het doel is om mensen bij elkaar te brengen die dezelfde visie hebben, ook al brengen ze die op verschillende plekken naar buiten.

Het symposium kan wellicht gehouden worden in Nijmegen. Kirsten werkt nu bij de KUB en kent daar mensen. Leefbaar Gelderland, Leefbaar Overijssel en Noord Holland Anders zouden voor de financiële ondersteuning gezamenlijk een projectvoorstel kunnen indienen bij de OSF. De Groenen zijn ook bereid subsidie te geven zodat het een project kan worden van de OSF en De Groenen.

Voor de bemensing van de werkgroep denk ik aan de program-mawerkgroep van De Groenen en aan degenen die met groene lijsten aan de Statenverkiezingen deel willen nemen. We moeten elkaar so wie so ontmoeten om informatie uit te wisselen dus dat sluit dan mooi aan.

Helene Stafleu

Milieubeleid

Jozef van Kessel is afgestudeerd in milieubeleid en actief in [Trefpunt Groen Eindhoven e.o.](http://www.trefpuntgroen eindhoven.nl) Informatie hierover kun je vinden op zijn website <http://members.chello.nl/van.kessel/>

Afdeling Haarlem

Ondanks tegenslag bij de verkiezingen heeft de afdeling Haarlem besloten door te gaan. Tenslotte staat onze groene toekomst op het spel, nietwaar.

De verkiezingsuitslag viel natuurlijk tegen, geen zetel voor de Groenen. Oorzaak? Natuurlijk hadden we ook in Haarlem last van het leefbaarsyndroom. De Oprechte Haarlemse Stadspartij die zich voor de verkiezingen van de naam Leefbaar Haarlem voorzag en dus erg veel stemmen trok had het "slim" aangepakt. Nu nog waarmaken! Dat Ben Kal ten gevolge van zijn ziekte geen lijsttrekker meer was heeft natuurlijk ook niet in ons voordeel gespeeld. Bovendien heeft ook de Haarlemse media een behoorlijk negatief licht over onze partij laten schijnen. Zo mochten de kleine partijen in de stadsdebatten (georganiseerd door de krant) slechts aan de zijlijn meespelen, kreeg onze lijsttrekker een dubieuze spotprent en een afschuwelijk commentaar (hij werd als een soort van stadsgek afgeschilderd)

op de politieke en werden we in de voorspellingen op 0 zetels gepeild. Dat alles heeft natuurlijk een aantal potentiële kiezers van ons af doen keren. Toch zaten we er vlak bij. Met 1406 stemmen haalde een van de christelijke partijen wel een zetel; wij hadden 1306 stemmen; we kwamen er dus maximaal 100 te kort.

Gevolg van het verkiezingsdebacle is dat een aantal leden hun lidmaatschap hebben beëindigd en dat we dus naarstig op zoek moeten gaan naar nieuwe, actieve, positieve leden. Dat zal dan ook een van de speerpunten van de zeer nabije toekomst zijn. Ben Kal blijft in de schaduw, maar zal ons wel van advies dienen en waar nodig verder ondersteunen. Hij zal onder andere het onderhoud van de website doen. Verder zullen we de politiek in de schaduw volgen en daar waar wij onze standpunten in kunnen brengen, spreektijd aanvragen in raads/commissievergaderingen. Ook zullen we proberen via de media onze standpunten over het Haarlemse en de Groenen te ventileren. Op deze wijze willen we duidelijk laten zien dat we weliswaar geen zetel hebben, maar niet (mond)dood zijn en voor onze standpunten blijven instaan en wellicht op deze wijze de kiezer wederom tot ons doen keren.

*Marion van Look,
De Groenen, Haarlem*

Leefbaar Gelderland/De Groenen

Heeft Gelderland wel altijd de juiste houding bij bezwaren tegen bestemmingsplannen?

Op 22 mei besloot de Raad van State dat de provincie Gelderland ten goedkeuring had verleend aan de plannen voor de nieuwe Arnhemse wijk Schuytgraaf. Na Kernhem bij Ede en De Waalsprong bij Nijmegen is dit weer het volgende grote project waar een Gelders besluit door de Raad van State wordt vernietigd.

Leefbaar Gelderland/De Groenen zal dit maandag 10 juni in de commissie Ruimtelijke Ordening aan de orde stellen. De Gelderse statenfractie stelt dat er zonder twijfel nog meer van dergelijke gevallen zijn, zij het dan minder opvallend. Ze vindt het tijd om de zaken op een rijtje te gaan zetten. 'Er is nu een aantal recente voorbeelden, waarin de provincie Gelderland bezwaren van burgers of belangengroepen niet gegrond verklaart, terwijl het hoogste rechtcollege in ons land dat uiteindelijk wel doet. Misschien moeten we ons dan afvragen of we als provincie wel altijd met de juiste houding de bezwaren tegemoet treden.', aldus fractievoorzitter Cor Nouws. Leefbaar Gelderland/De Groenen verwacht dat de provincie daar lessen uit kan trekken. Daarmee kan de toekomstige plannenmakerij sneller en voor alle partijen prettiger verlopen.

Cor Nouws
Tel. 06 21 481 066

Colofon

Gras is een landelijk mededelingenblad van de politieke partij De Groenen. Het verschijnt onder verantwoordelijkheid van het partijbestuur. U kunt de redactie bereiken via het landelijke secretariaat.

Eindredactie en opmaak: Otto ter Haar
Drukkerij: GSB Heijt BV, Amsterdam
Met bijdragen van Andreas Ligtoet, Ben Kal, Helene Stafleu, Marion van Look, Otto ter Haar, Cor Nouws, Jozef van Kessel

Landelijk secretariaat De Groenen

Postbus 1251
3500 BG UTRECHT
Tel. 030-2381700
Fax. 030-2381701
info@degroenen.nl
www.degroenen.nl

De Groenen zijn vertegenwoordigd in de Eerste Kamer via de Onafhankelijke Senaats Fractie, in de Provinciale Staten van Noord-Holland en Gelderland en in de gemeenteraden van Amsterdam, Leiden en Zwolle. De Groenen zijn lid van de Europese Federatie van Groene Partijen.

Partijbestuur

Voorzitter: Otto ter Haar, 030-2381700, info@degroenen.nl
Lid DB, Helene Stafleu, 078-6176305, hmstafleu@planet.nl
Lid DB, Huib Poortman, 010-2135315, hh.poortman@wanadoo.nl

Vertegenwoordigers afdelingen:
Amsterdam, Paul Berendsen, 020-4704680, paulbe@xs4all.nl
Amsterdam, Bert Tiddens, 020-4904421, bert.tiddens@vara.nl
Leiden, Harry Schoch, 071-5123561, h.p.schoch@freeler.nl
Haarlem, Job Jongkind, 023-5374340, jobjongkind@yahoo.com
Haaglanden, Frank Plate, 015-2133801, f.plate@leiden.nl
Groningen/Drenthe, Bob de Vries, 050-5882159, degroenen-haren@hetnet.nl
Utrecht, Andreas Ligtoet, 030-2515450, ligtva2@residentie.net

Agenda

7 september Gras 17
21 september programmacommissie, Utrecht
15-17 november 2002, 13^e Council EFGP, Brussel
16 november Zetelhoudersoverleg, Leiden
23 november 22^e vergadering partijbestuur
30 november Gras 18
14 december 2002, 29^e congres De Groenen
27 januari 2003, kandidaatstelling provinciale staten
11 maart 2003, verkiezing provinciale staten
2-4 mei 2003, 14^e Council EFGP, Malta
26 mei 2003, verkiezing Eerste Kamer
7-9 november, 15^e Council EFGP, Luxemburg
28 april 2004, kandidaatstelling Europees Parlement
10 juni 2004, verkiezing Europees Parlement

Lidmaatschap

Lidmaatschap € 27
Grasabonnement € 12

U wordt lid van De Groenen of abonnee van Gras door overmaking van uw contributie op Postbanknummer 306434 t.n.v. De Groenen, Utrecht

Promotiemateriaal

Het partijbestuur heeft een folder gemaakt van onze beginselverklaring. Deze is zeer geschikt om leden te werven. Heeft u een bestemming voor de folders? Vraag ze dan aan bij het landelijke secretariaat (030-2381700). Het bestuur heeft van het partijprogramma een boekje laten maken. We sturen dit op verzoek toe.

Het partijbestuur